

معرفی کتاب

In Search of Respect: Selling Crack in El Barrio
Philippe Bourgeois
Cambridge University Press, Cambridge, 1995, 1999

کتاب "در جستجوی عزت و احترام: فروش کراک در ال باریو" از ۱۹۹۵ تاکنون ۶ بار (آخرین بار ۱۹۹۹) تجدید چاپ شده است. این کتاب نوشته فیلیپ بورژوا استاد انسان‌شناسی دانشگاه ایالتی سانفرانسیسکو است. بورژوا به اتفاق همسر و کودک خردسالش از ۱۹۸۵ به مدت چندین سال در محله ال باریو، هارلم شرقی واقع در جزیره مانهتن نیویورک سکنا گزیده است و از نزدیک با مردم این منطقه در تماس بوده است. هارلم شرقی طبق سرشماری سال ۱۹۹۰ منطقه‌ای است با جمعیت حدود ۱۱۰,۰۰۰ نفر که ۵۲ درصد این جمعیت را پورتوریکویی‌های مهاجر و ۳۹ درصد را سیاهپوستان تشکیل می‌دهند. این منطقه یکی از محرومترین مناطق نیویورک و ایالات متحده آمریکا است. حدود ۴۰ درصد ساکنان آن زیر خط فقر زندگی می‌کنند و حدود ۴۰ درصد خانوارها طبق تعریف دارای هیچگونه مستمیری یا حقوق و درآمد قانونی نیستند. در این منطقه تنها ۲۸ درصد مردان و ۳۵ درصد زنان بالای ۱۶ سال شاغل هستند. جالب اینکه طبق سرشماری‌ها تعداد مردان ۳۶ درصد کمتر از زنان است! البته این مسئله بعلت مخفی بودن و عدم شرکت تعداد قابل توجه مردان در سرشماری است. این منطقه در ابتدای قرن محل سکناي مهاجران فقیر یهودی و ایتالیایی بوده است و به تدریج سیاهپوستان و ساکنان جزیره پورتوریکو به این محل مهاجرت کردند و جایگزین ایتالیایی‌ها و یهودی‌ها شدند. این منطقه یکی از جرم خیزترین مناطق دنیاست و زمان اقامت بورژوا در این منطقه مصادف با پیدایش کراک: مخلوطی که از کوکائین و جوش شیرین بدست آمده و به شدت اعتیادآور است، همراه بوده است. بورژوا به عنوان یک استاد انسان‌شناسی که توانسته است با مردمان هارلم شرقی رابطه نزدیکی برقرار سازد در این کتاب به شرح وقایع و ذکر خاطرات خود از سالهای اقامت در این منطقه می‌پردازد. کتاب او تصویری رعب آور از منطقه هارلم ارائه می‌نماید. فقر، مسخ فرهنگ بومی در میان مهاجران و نبود آنچه بورژوا به پیروی از پیر بورديو Bourdieu سرمایه فرهنگی cultural capital می‌نامد دست به دست هم داده و محیطی جرم خیز، منحط و ناامید کننده پدید آورده است. محیطی که بیش از چند خیابان با موزه متروپولیتن نیویورک که در آن گرانترین گنجینه‌های هنری جهان نگهداری می‌شوند و در واقع یکی از با اعتبارترین و مجلل‌ترین محله‌های هنری است، فاصله ندارد.

بورژوا رفتارهای خود انهدامی self-destructive مهاجران را با مثالهای عدیده به طرز زیبایی به نمایش می‌گذارد و نشان می‌دهد چگونه عدم امتزاج با فرهنگ غالب آمریکایی و تمایز نژادی و فرهنگی در نظام سرمایه داری باعث طرد این عده و شکل‌گیری چرخه‌ای معیوب شده است. او انسانهایی را به تصویر می‌کشد که به علت تمایز فرهنگی از تحصیل باز مانده‌اند، به سختی انگلیسی

صحبت می‌کنند، از انجام یک کار ساده اداری عاجزند و حتی نتوانسته‌اند گواهینامه رانندگی اخذ کنند. این افراد به شدت درگیر قاچاق مواد مخدر و استعمال آن شده‌اند و در بین آنها افرادی وجود دارند که در لیموزینهای گران قیمت با چمدانهای مملو از دلار در سطح شهر تردد می‌کنند. این افراد شبکه خشنی از توزیع مواد مخدر دایر کرده‌اند که گاهی برای حفظ موقعیت خود دست به قتل نیز می‌زنند. در پایین هرم باندهای قاچاق محرومین و افراد فقیری قرار دارند که به روسای خود به چشم منجیبانی می‌نگرند که برای آنان درآمد رفاه و امنیت به ارمغان خواهند آورد اما اطاعت محض و بی‌چون و چرا طلب می‌کنند.

بورژوا در کتاب خود به توضیح، روشهای فرار از چنگ قانون، افکار، باورها و اعتقادات توزیع‌کنندگان و صفات شخصیتی آنها می‌پردازد با این حال بورژوا این افراد را سرزنش نمی‌کند و این افراد را معلول نظام حاکم می‌داند و در بسیاری از موارد به دفاع از آنها بر می‌خیزد. او جداسازی نژادی و فرهنگی، شوک مهاجرت و عدم توان حل شدن این افراد در فرهنگ حاکم امریکایی را شکل دهنده اصلی رفتار آنها به حساب آورده و حتی در مواردی تشکیل باندهای تبهکارانه را تلاشی برای حفظ هویت، عزت نفس و حس مردانگی جوانها تلقی می‌کند.

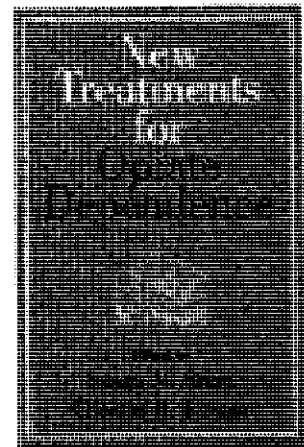
بورژوا اشاره می‌کند که با وجود اینکه او و خانواده‌اش تنها سفید پوستان بلوک مسکونی بودند و اصولاً وجود سفید پوست در هارلم شرقی غیر عادی به نظر می‌رسد، با اینحال دچار مشکل عمده‌ای نشده است و طی سالها تحقیق از جانب ساکنان منطقه بیش از یکی دو مورد درگیری و تعرض جزئی را تجربه نکرده است. اما چندین نوبت پلیس و نیروهای امنیتی برای وی دردسر آفرین شده‌اند و حتی در یک مورد ادعای او را مبنی بر اینکه استاد انسان‌شناسی است و مشغول تحقیق می‌باشد توهین و تمسخر تلقی کرده و به او بطور خشونت آمیزی معترض شده‌اند. نگارنده به نقد سیستم‌های مبارزه با توزیع و فروش مواد مخدر پرداخته و از برخورد افراطی و هیستریک غالب اواخر دهه هشتاد و ابتدای دهه نود انتقاد می‌کند. در مجموع کتاب بورژوا کتابی است خواندنی که تصویر جالبی از هارلم شرقی و سیستم قاچاق و توزیع در آنجا و روحیات و باورهای ساکنان آن ارائه می‌دهد که گاهی به فیلم‌های سینمایی شبیه است. نقل قولهای متعدد از زبان توزیع‌کنندگان و اصطلاحات رایج در بین آنها بر جذابیت کتاب می‌افزاید.

لازم به ذکر است که بورژوا دارای مقالات عدیده‌ای در زمینه مشکلات اجتماعی و روانی معتادان و توزیع‌کنندگان مواد مخدر است.

ژورنال علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

معرفی کتاب

New Treatments for Opiate Dependence
Susan M Stine & Thomas R Kosten
The Guilford Press , New York , 1997

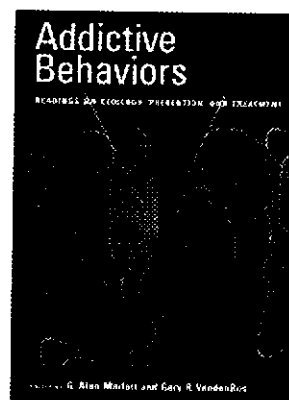

کتاب «درمانهای نوین برای وابستگی به مواد افیونی» مشتمل بر ۱۴ فصل (جمعاً ۲۸۶ صفحه) است که هر یک از فصول آن توسط صاحب نظران درمان وابستگی به مواد افیونی تألیف گردیده است. در فصول ۲ و ۳ کتاب به مدل‌های رفتاری سوء مصرف مواد در حیوانات و مبانی عصبی - زیست شناختی سوء مصرف مواد پرداخته شده است. به ویژه در فصل سوم اریک نسلر E. Nestler اشاره مجمل ولی نسبتاً دقیقی به مبانی بیولوژیک وابستگی به مواد افیونی از جمله گیرنده های افیونی، مسیرها و مراکز مغزی مرتبط با احساس لذت و وابستگی، فرایندهای مولکولی ترک و تحمل و سرانجام نقش سیستم دوپامینی در اعتیاد دارد. سوزان استاین در فصل چهارم دستاوردهای معاصر در درمان بامتادون را ارائه می‌کند و اشاره مختصری به مفهوم انطباق درمان matching دارد. روشهای دارویی سم زدایی در فصل پنجم مورد بحث قرار می‌گیرند. برای نالترکسون نیز فصل اختصاصی (فصل ۶) در نظر گرفته شده است. در میان مؤلفین این فصل بروس رونساوایل B. Rounsaville از برجستگان درمان اعتیاد قرار دارد. سوء مصرف سایر مواد مخدر در معتادان به مواد افیونی در فصل هفتم مورد بررسی قرار گرفته است. در فصل هشتم مسئله انطباق درمانی مجدداً مورد بحث قرار گرفته و درمانهای مناسب روانی اجتماعی جهت بیماران تحت درمان نگهدارنده با متادون بحث می‌گردند. فصل نهم تحت عنوان طب سوزنی و مصرف کوکائین به بررسی تحقیقات اخیر در مورد موفقیت درمان اعتیاد به کوکائین به کمک طب سوزنی می‌پردازد. در این فصل اشاره چندانی به مواد افیونی نشده و مؤلفین اذعان دارند که تا حدی با سایر مباحث کتاب در تناقض است اما از آنجایی که طب سوزنی می‌تواند جایگاه مناسبی در درمان اعتیاد داشته باشد دستاوردهای این تکنیک در درمان کوکائین مورد بحث قرار گرفته تا شاید الگویی برای تحقیقات مشابه در مورد مواد افیونی باشد. فصل دهم به زنان و اعتیاد به مواد افیونی تعلق دارد. بوپرنورفین و درمان‌های نگهدارنده با LAAM دو فصل دیگر کتاب را تشکیل می‌دهند. در مجموع این کتاب مجموعه ایست از مقالات مختلف با رویکرد عمدتاً دارویی که هر یک خلاصه ای از تحقیقات معاصر در حوزه خود را ارائه می‌کنند. سخن از درمانهای اجتماعی و روانی اندک است و عمدتاً در مرتبه دوم قرار دارند. البته این مسأله با کارهای قبلی توماس کوستن که از برجستگان دارو درمانی اعتیاد است همخوانی کامل دارد.

این کتاب بیشتر به تبیین تحقیقات می‌پردازد و راهکارهای عملی چندانی در آن ارائه نمی‌گردد، فصول آن مملو است از ارقام و آمار در مورد تأثیرات داروهای مختلف و از آنجایی که نگارندگان سعی در ارائه خلاصه تمامی تحقیقات حوزه خود به طور بی طرفانه ای دارند به یافته های ضد و نقیض و مبهم نیز بطور فراوان اشاره کرده‌اند. به همین دلیل شاید مخاطبین کتاب را بیشتر پژوهشگران تشکیل دهند و با وجود ارزش فراوان و جامعیت بررسی ها، آن را برای خوانندگانی که به دنبال راهنمای عملی درمان اعتیاد هستند کتابی مبهم و ناهمگون جلوه دهد.

معرفی کتاب

Addictive Behaviors: Readings on Etiology, Prevention and Treatment
G Alan Marlatt & Gary R VandenBos
American Psychological Association,
Washington DC 1997

کتاب 'رفتارهای اعتیادی: مقالاتی در سبب‌شناسی، پیشگیری و درمان' اثر جامعی است که آلن مارلات صاحب نظر برجسته در زمینه اعتیاد به کمک و اندن بوس آن را گردآوری نموده است. از آنجائیکه مباحث گوناگون با انواع مختلف رویکردهای زیست شناختی، روان شناختی و اجتماعی مطرح گردیده‌اند این کتاب جامع را می‌توان به نوعی کتاب درسی textbook تلقی نمود.

این کتاب ۹۳۰ صفحه‌ای با مروری بر همه گیرشناسی آغاز می‌شود، به بحث درباره سبب‌شناسی و سیر اعتیاد و زمینه سازهای شروع در نوجوانی می‌پردازد. مسئله پیشگیری و کاهش صدمه در فصول ۷ تا ۱۰ مورد بحث قرار می‌گیرند. غربالگری و سنجش اعتیاد مباحث بعدی را تشکیل می‌دهند. تشخیص و بیماریهای روانی همراه از جمله همراهی اسکیزوفرنی و اعتیاد در چهار فصل مجزا مورد بحث قرار گرفته‌اند. چند فصل نقش خانواده و دینامیک آن، ارتباط الکیسم والدین و ابتلاء فرزندان و خاستگاههای خانوادگی الکیسم اختصاص یافته است. حدود ۲۰۰ صفحه دیگر کتاب به مباحث درمان، بازتوانی و پیشگیری از عود، موفقیت و مسئله انطباق درمانی تعلق دارد. در مباحث درمانی اشاره به دارو درمانی اندک است و از اشاره کلی به چند دارو فراتر نمی‌رود و تأکید اصلی بر اقدامات روانی اجتماعی و شغلی است. در جریان درمان به مراحل تغییر نیز اشاره شده است که طبق معمول کتابهای درمان وابستگی دارویی این فصل به گروه پروچاسکا Prochaska و همکارانش تعلق دارد (به گزیده پنج مراجعه نمائید). در انتها نیز چند فصل به مشکلات جمعیت‌های خاصی از جمله سیاهپوستان، بومیان آمریکا و غیره می‌پردازد. در مجموع کتاب مارلات دارای رویکرد شدیداً اجتماعی و روانی است. در این کتاب نیز به تبعیت از سایر کتابهای مرتبط با مسئله اعتیاد تأکید عمده ابتدا بر الکل و سپس بر کوکائین است. از ۲۳ فصل کتاب ۱۲ فصل مستقیماً به مسئله الکیسم می‌پردازد. در واقع در بخش‌های سبب‌شناسی، پیشگیری و کاهش صدمه، سنجش و غربالگری و زمینه سازهای خانوادگی تأکید عمده بر الکیسم است و از سایر وابستگی‌ها سخن بسیار کم به میان می‌آید. مسئله سوء مصرف مواد افیونی به غیر از چند فصل و آن هم به صورت ثانویه مورد بررسی قرار نمی‌گیرند. این مشکل عمده کتابهای جامع مرتبط با وابستگی دارویی است که مشکلات جامعه ایرانی یعنی سوء مصرف مواد افیونی در آنها کمتر مورد اشاره قرار می‌گیرند و خوانندگان ایرانی احتمالاً باید از طریق تعمیم روشها و مدلها، در مورد درمان وابستگی به تریاک و هروئین اطلاعاتی کسب نمایند. در هر حال اشاره به روشهای جلوگیری از عود، مراحل تغییر، مداخلات رفتاری - شناختی هر چند مربوط به الکیسم هستند ولی اطلاع از آنها مسلماً برای خواننده ایرانی خالی از ارزش نخواهد بود. به نظر می‌رسد نیاز به کتاب درسی جامع وابستگی دارویی با اولویت دادن به مشکلات ایران در محافل علمی داخلی بسیار محسوس است.